

is 100 pCt. en meer hooger dan vroeger Spr. vindt dus f 10.— contributie voor al hetgeen voor de leden verricht wordt, niet te veel.

Het verhoogen van de contributie tot f 10.— vindt geen steun.

Het *bestuursvoorstel*, verhooging der contributie tot f 6.—, wordt *aangenomen*.

Die leden, die de contributie in twee termijnen zouden willen betalen, kunnen zich met den heer Ides, 1en penningmeester verstaan, die zich bereid verklaart hierin den leden ter wille te zijn.

Ondersteuning en Uitkeering.

In behandeling komt nu het tweede voorstel van het bestuur, behelzende, dat, wanneer een lid bij zijn leven ondersteuning heeft ontvangen tot een bepaald bedrag het meerdere aan ondersteuning ontvangene in mindering wordt gebracht van de som voor uitkeering bij overlijden bepaald.

De heer Immig is sterk tegen dit voorstel, waardoor de weduwen, die de uitkeering zoo goed zullen kunnen gebruiken, worden getroffen; spr. meent, dat de bedoeling van de uitkeering toch in hoofdzaak is een tegemoetkoming in de begrafenis-kosten.

De heeren Petri en Ides zijn het met den heer Immig eens. De heer Ides meent bovendien, dat niet veel leden bij hun leven zooveel ondersteuning zullen ontvangen.

De heer Verheijen verdedigt het voorstel. Wanneer de ondersteuningssom op f 425.— wordt bepaald, acht spr. dit een belangrijk bedrag voor de kas onzer vereeniging. Er zijn er, die in het geheel geen ondersteuning hebben ontvangen, de vereeniging moet voor allen zorgen. De weduwe moet overwegen, dat haar echtgenoot bij zijn leven al zooveel van de vereeniging heeft geprofitteerd, veel meer dan hij betaald heeft.

De heer Rootlieb, hoewel zich geen groot rekenaar achtende, heeft berekend, dat een lid aan de vereeniging in 30 jaren betaalt (contributie + rente op rente) f 418.—, vandaar, dat zijn idee was de som op f 425.— te bepalen.

De heer Immig zegt, dat de vereeniging de gelden anders had moeten beleggen. Nu zitten we met een partij papier, waarvan spr. geen nadere definitie zal geven, als Russen, enz. Spr.'s personeel heeft een 1 % weduwenfonds, waaruit de eerste de beste reeds f 5½ per week trok, na acht jaar was reeds f 2,000 gespaard, hoewel slechts 22 van de 150 personeel leden-deelnemers zijn. Spr. is er sterk tegen de weduwen onzer leden de uitkeeringssom te onthouden, de leden moeten toch begraven worden, maar laat desnoods de ondersteuning in plaats tot f 425.— tot f 300.— b.v. loopen.

De Voorzitter meent, dat, wat de belegging betreft ook nu geldt: „als hadden komt is hebben te laat”, we hebben nu eenmaal onze belegging. Overigens is spr. het met den heer Immig eens. Spr. meent echter, dat in dit geval de penningmeester te beslissen heeft.

De heer Petri vindt, dat de uitkeeringen moeten plaats hebben zoolang de kas het betalen kan, want het is inderijd den leden als een recht toegezegd.

De heer Immig zegt, dat z.i. de

f 100.— voor de weduwe wel meer, maar niet minder mag worden; spr. heeft van de corresponderende leden heel wat gehoord.

Er wordt nu over het bestuursvoorstel gestemd, geen enkele stem verklaart zich er voor.

De Voorzitter zegt, dat betrachting van zuinigheid een eisch voor het bestuur is.

De heer Rootlieb meent, dat de Vereeniging in de eerste plaats voor de leden moet opkomen en dat dus z.i. de weduwe beter getroffen kan worden dan een lid, hetgeen de Voorzitter niet met spr. eens is.

De heer De Rooij zegt, dat de man in staat is geld te verdienen, men treft dus de weduwe, waarop de heer Rootlieb zegt, dat er ook leden zijn, die het noodig kunnen hebben.

De Voorzitter zegt, dat op dit punt het volgend jaar kan worden teruggekomen.

(Slot volgend nummer).

Examens.

De jaarijksche examens van de Nederlandsche Organisten-Vereeniging zijn 14, 15, 18, 21 en 22 Juli l.l. gehouden in de Ev. Luth. Oude Kerk te Amsterdam, daartoe belangloos door het College van Ouderlingen beschikbaar gesteld.

Voor diploma A. hadden zich twee candidaten aangemeld, waarvan één slaagde, n.l. de heer P. A. van Langen te Alkmaar.

Voor het Getuigschrift hadden zich 34 candidaten aangemeld waarvan 17 slaagden, n.l. de dames: J. F. Assink te Drumpt, J. van Leeuwen te Ophemert, G. v. d. Water te Beesd, C. van Arkel te Geldermalsen, J. C. E. Smits-Vermeulen te Rotterdam, G. Klooster te Groningen en de heeren: P. Leenders Mzn. te Utrecht, F. Postma te Dronrijp, J. Kaat te Zaandijk, F. D. van Wijck te Leiderdorp, J. F. van Neerbos te Nijmegen, E. F. Temminck te Acquoy, L. Warnaar te Maassluis, S. Slavekoorde te Den Haag, J. Kentie Bzn. te Woudrichem, E. J. Lammers te Werkendam, J. Kaasschieter te Schoonhoven.

De examen-commissie bestond uit de heeren J. H. Besselaar, P. Kallenbach, W. Petri, Jac. J. Ruygrok, Jos. A. Verheijen, W. de Vries en J. A. de Zaan.

Het Bezoldigingsvraagstuk.

De rechtspositie van den Organist.

Als men tegenwoordig de verslagen leest van de vergaderingen van ambtenaren, kantoorbedienden, arbeiders enz., dan wordt er vaak gesproken over de rechtspositie, en van meer dan een kant wordt ook aan mij de vraag gericht of het niet hoog tijd wordt daar eens wat over te schrijven. Ik voldoe gaarne aan dat verzoek.

Met de rechtspositie wordt eigenlijk bedoeld het vastleggen van de rechten en plichten in een contract van twee partijen die dat contract met elkander aangaan.

Het is uit den tijd dat de een den ander de wet voorschreef, terwijl die andere, terwille van zijn positie, het voorge-

schrevene had te aanvaarden. Zoo was het eertijds, zoo is het nog hier en daar, waar de decreteerende partij overweldigend sterker is, maar zoo kan het niet blijven. De zwakste partij neemt dat contract wel aan, maar . . . . . tracht langs organisatorischen weg gedaan te krijgen, dat zulk een contract zoo gewijzigd wordt, dat ze er ten volle vrede mede hebben kan. Komt het contract tot stand door onderhandelingen tusschen werkgever en werknemer of de organisaties van deze, dan spreekt men van een collectief contract. Alle wijzigingen, zelfs de geringste, moeten door beide partijen worden goedgevonden en wanneer de eene partij op het optreden van de andere wat aan te merken heeft, dan mag hij dat geschil niet persoonlijk beslechten, maar moet dit door zijn organisatie doen geschieden. Er zijn collectieve contracten afgesloten, waarbij door beide partijen een raad voor geschillen in het leven is geroepen, tot welken raad men dan zijn klacht kan richten. Deze stelt dan een onderzoek in en naar aanleiding van dat onderzoek wordt uitspraak gedaan, waaraan de partijen zich, behoudens wellicht een hooger beroep, moeten onderwerpen. Dat hooger beroep is dan weer saamgesteld uit geheel andere menschen, maar is toch ook door beide partijen benoemd. Zoo komt men door onderling overleg tot herstel van eenig onrecht, dat de eene partij de andere heeft aangedaan. Ik wil daarop niet verder ingaan, het zou mij te ver voeren van het onderwerp, dat ik thans behandel.

Van een collectief contract voor de organisten is wel geen sprake. Dan zal er nog heel wat water langs Rotterdam naar zee zijn gegaan. Het kerkbestuur, dat een organist noodig heeft, is de sterkere. Dat erkennen wij volmondig. Zoolang er nog orgelspelende menschen gevonden worden, die voor niemendal, haast geen of een zeer kleine bezoldiging den dienst waarnemen, is er van een regeling geen sprake. Hieronder vindt men nog de mededeeling dat men te Hilversum iemand heeft benoemd bij de Hervormde Gemeente, na gehouden examens, voor de som van 100 centen per dienst. Of die man zich niet schamen zal, als hij dit leest, is zelfs de vraag nog.

De meeste organisten hebben of geen aanstelling of een papiertje, waarop maar enkele artikelen zijn beschreven, waaraan de organist zich zal hebben te houden. En als men genoeg van den organist heeft, zet men hem aan den dijk en neemt een nieuwen. Die nieuwe wordt, we hebben het te Haarlem gezien, gevonden, en de oude, met zijn vele dienstjaren heeft geen enkelen beschermer, die zich zijner onfermt. De Organisten-Vereeniging heeft zich in dat opzicht nog niet ontwikkeld, het ontbreekt den organisten nog aan saamhoorigheid, en het is wellicht wijs beleid te noemen, dat men daarmede jaren gewacht heeft, alvorens deze zaak aan te pakken. Vergeten mag niet worden, dat voor vele organisten het beroep bijzaak is, en er nog een aantal zijn, die het tractement niet beschouwen als de vaste hoofdbron van inkomen maar door lesgeven het ontbrekende trachten aan te vullen. En nu spreekt het van zelf, dat het zeer moeielijk is een grens te trekken

en nog moeilijker de liefhebbers te overtuigen, dat zij het eigenlijk zijn, die den beroepsorganist in den weg staan. Dan komt er bij dat in vele gemeenten niet veel gegeven wordt om het orgelspel, als het gezang maar zoo'n beetje begeleid wordt, dan is men tevreden en veel heeft men er niet voor over.

Wil men dus wat bereiken, dan moet men den dilettant-organist opvoeden in een bepaalde richting, zoodat, wanneer hij een vaste betrekking aanvaard heeft, hij beroepsorganist is en recht heeft te verlangen dat men hem honoreert naar hetgeen van hem verlangd wordt. Dat is natuurlijk het gezonde standpunt, waarbij dan als van zelf zal komen het feit, dat onvoldoende spel zal verdwijnen, aangezien de betalende gemeente dan ook recht heeft eischen te stellen en verstandig zal doen, die eischen in overleg met de Nederlandsche Organistenvereniging te bespreken en een contract op te stellen, dat nageleefd moet worden. Kunnen we het daarheen leiden, dan zijn we waar we wezen moeten, en als we het dan zoover kunnen krijgen, dat de synode er zich mede gaat bemoeien, dan wordt het prachtig en zal de rechtspositie van den organist worden geregeld. Voor de katholieke organisten zal dat anders zijn, dan voor de protestantsche, maar per saldo doet er dat niets toe; de organist in het algemeen is geholpen. Meent hij, dat hij onrechtmatig bejegend wordt, welnu hij kan het geschil door zijn organisatie laten beslechten en is niet afhankelijk van deze of gene, die bij toeval zijn president-kerkvoogd is. Voor een dergelijke regeling er is, zullen nog wel eenige jaren voorbijgaan. Maar daarom behoeven we met de propaganda ervoor niet te wachten. Integendeel, het „frapper, frapper toujours” moet worden toegepast, om te geraken tot een oplossing van het vraagstuk: „welke is de positie, die de organist inneemt?”

Mijne gedachten gingen in deze richting, toen ik dezer dagen toegezonden kreeg de aanstellingsvoorwaarden van een organist in de Nederl. Hervormde Gemeente te Emmen, voorwaarden die gedrukt zijn toegezonden aan hen, die meenden te moeten of te kunnen solliciteeren naar deze betrekking, die er, als men de advertentie-oproeping leest, nog al verlokking uitzielt.

Organisten zijn nu eenmaal niet verwend en als ze lezen van een tractement van f 750,— dan zullen er verschillende zijn die er invliegen. Meestal wordt een dussdanige positie rooskleuriger voorgesteld dan ze inderdaad is. Men stelt in uitzicht de vele lessen, die de voorganger ook gegeven heeft, maar er wordt vergeten aan toe te voegen, dat de nieuweling niet op de oude relaties door kan gaan, maar nieuwe zal moeten scheppen, en dat wil in den tegenwoordigen tijd nog al wat zeggen. Alles is ook voor de gemeentenaren van Emmen duurder geworden, en het eerst wat zal worden bekrompen is de luxe, waaronder ook wordt gerekend het nemen van muzieklessen. Men wilde met den ouden muziekmeester om verschillende redenen niet breken, maar nu hij weg is en er een nieuwe komt, is het een prachtige gelegenheid het leeren van muziek niet door

te laten gaan. Waar men dit nu voor oogen heeft, is de vraag gewettigd of de belooning nu wel zoo schitterend is, als ze er uit ziet. Beter ware, dat men den musicus een vast inkomen garandeerde, waardoor hij ten minste niet direct in de zorgen komt te zitten. Maar aan dit laatste wordt natuurlijk niet gedacht. Als we lezen dat ergens (het stond onlangs in het Handelsblad) het kerkelijk bestuur de aan de kerk toebehoorende landerijen, aan de kerkeradsleden verhuurd voor een zeer lagen prijs, waardoor de predikant niet behoorlijk kon worden gehonoreerd, en men, d.w.z. de kerkeradsleden, zich verscholen achter de meening dat zij bij hogere pachten voor den predikant zouden moeten werken, dan is elke commentaar in zake een behoorlijke salarifiering van den organist overbodig.

Maar ik had het over de aanstellingsvoorwaarden van den organist te Emmen. Er zijn vijftien artikelen samengesteld, waaraan de organist heeft te voldoen. We willen ze, waar noodig, bespreken.

Artikel 1. De organist heeft tot taak het stichtelijk karakter van de godsdienst-oefeningen te verhoogen door zijn spel.

Art. 2. Hij zal dit voornamelijk doen door de begeleiding der te zingen liederen in overleg met en naar den wensch van den kerkeraad of diens gemachtigde.

Art. 3. Hij kiest daartoe die vóór-, tusschen- en naspelen, welke het meest geschikt worden geacht ook door den kerkeraad of diens gemachtigde en regelt in overleg met dezen „*lengte, tempo, kracht enz.*” in verband met de te houden predikatie. Bijzondere wenschen in dezen van den dienstdoenden predikant worden zoo vroeg mogelijk, in elk geval vóór des Zaterdag's twaalf uur, aan den organist medegedeeld.

Art. 4. De organist opent elke godsdienst-oefening door minstens vijf minuten vóór het aanvangsluiden van de klok een zacht spel te geven. Onmiddellijk na afloop van dit spel en na klokslag wordt de torenklok geluid door den koster onder het zwijgen van het orgel en dadelijk daarop een orgelstuk gespeeld van ongeveer vijf minuten lengte. Beide orgelstukken zullen worden genomen uit een vooraf met den predikant of ingeval van vacature met den kerkeraad opgemaakt repertoire van bestaande muziekstukken, waaruit in overeenstemming met tekst of bepaald karakter van den dienst mede door den voorganger kan worden gekozen.

Art. 5. De organist besluit den dienst met een kort spel in overeenstemming met de prediking, waarbij dus ook op eventuele wenschen van den kerkeraad of diens gemachtigde moet worden gelet.

Art. 6. De organist is verplicht elke verdere medewerking van het orgel, welke de voorganger verlangt, te verleenen.

Art. 7. Hij is verder gehouden dienst te doen op voorschreven wijze in alle godsdienst-oefeningen of samenkomsten in het kerkgebouw die, op welken dag of uur ook, door of namens den Kerkeraad worden uitgeschreven.

Art. 8. De organist mag het kerkorgel niet gebruiken voor het geven van lessen, tenzij met vergunning van H.H. Kerkvoogden voor elk geval en nimmer zullen deze lessen op Zondag mogen worden gegeven.

Art. 9. De organist is belast met het onderhoud en het schoonhouden van het orgel en met het eenvoudige stemmen van onzuivere tonen. Hij verleent mede-

werking bij het volledige stemmen, dat minstens eenmaal per jaar geschiedt door een vakman.

Art. 10. De organist zal medewerking moeten verleenen op al die kerkconcerten of feestelijke samenkomsten, welke door of namens den kerkeraad worden uitgeschreven.

Art. 11. Hij zal voor eigen oefening van het orgel mogen gebruik maken zoo dikwijls hij dit wensch, met dien verstande dat hij daarbij zelf zorgt voor een orgel-trapper en dat deze oefeningen niet op Zondag plaats hebben.

Art. 12. De organist is verplicht gedurende minstens één avonduur in de week leiding te geven, als dit verlangd wordt, aan het Kerkelijk Zangkoor en evenzoo op een middagnut aan het kinderkoor van de Zondagsschool.

Art. 13. De organist wordt aangesteld voor den tijd van vijf jaren, alzoo tot 1 Mei 1924. Opzegging van de dienstverhouding moet geschieden minstens drie maanden vóór het einde van den diensttermijn, van welke zijde deze ook mocht plaats hebben. Is geen opzegging gedaan, dan wordt stilzwijgend geacht dat de dienstverhouding telkens weer voor één jaar is bestemd.

Art. 14. Wanneer de organist zich niet houdt aan deze voorwaarden, kan hij te allen tijde door een gemeenschappelijke vergadering van Kerkvoogden en Kerkeraad worden ontslagen of geschorst met inhouding van salaris, indien de meerderheid der wettig aanwezigen daartoe besluit.

Art. 15. De organist ontvangt een belooning van 750 gulden per jaar, in twee termijnen te voldoen door den secretaris van Kerkvoogden en zal geenerlei aanspraken maken op eenig verder inkomen, voortvloeiende uit het kosterijfonds in de kerkelijke gemeente Emmen.

Van verschillende zijden ontving de redactie van „Het Orgel” over dit contract (een dezer inzenders betitelt het met den naam van koeliecontract, terwijl een ander zijn hart lucht geeft door te spreken van waanwijsheid en den Emmenschen organist te vergelijken met een phonola) de noodige ingezonden stukken. De redactie verzocht mij echter een artikel er aan te wijden om zoodoende den grooten toevloed van artikelen over eenzelfde onderwerp te beperken. Maar ter zake. Het verlanglijstje van de heeren is nog al uitgebreid. Voor die 750 gulden per jaar moet de organist er nog al een repertoire op nahouden en het voortdurend aanvullen, ten minste dat kan men van hem verlangen. Het aantal diensten is onbepaald. Hij moet ten allen tijde gereed staan om den heeren van dienst te zijn. Niet alleen op Zon- en Feestdagen, maar ten allen tijde, zie maar eens Art. 7, 10 en 12.

Maar het mooiste van alles is dat hij den orgeltrapper mag betalen. Men eischt van den organist een belangrijke prestatie, dat zal alleen mogelijk zijn als hij studeert, maar de hulp van den geestelijken windmaker is voor zijn rekening.

Art. 3 en 4 zijn prachtstukken. Daar moet de organist de muziek met de maat leveren, en de te ontwikkelen kracht zal afhangen van de predikatie. Hij krijgt dus de preek vooraf te lezen. En dan die bepaling van het luiden van de klok door den koster! Men zou er ook aan hebben kunnen toevoegen, dat de laatste noot

gespeeld moet worden, als de laatste boer de kerk binnenkomt. Ook art. 5 is om van te waterlanden. Het schijnt dat men vooral een beetje repetitie houdt van preek en orgelspel, want anders kan de kerkeraad toch onmogelijk wenschen naar voren brengen in verband met de prediking.

Art. 9 verlangt van den organist een orgelstemmer in optima forma. Er wordt niet gesproken van het stemmen der tongwerken maar van het stemmen van onzuivere tonen, en verder mag de organist bij de jaarlijksche stemming de toetsen voor den stemmer aanslaan.

Dat het geen vaste betrekking is, blijkt uit art. 13. Na vijf jaar gaat het van jaar tot jaar, en men kan hem dus elk jaar zijn congé geven.

Meer wil ik nu van dit middeleeuwsche contract niet zeggen. Alleen dit. Zou er werkelijk een ezel gevonden worden, die naar deze betrekking solliciteert? Wanneer dat het geval is, betreur ik den organistenstand, want dan ziet het er in de toekomst treurig uit. Maar ik hoop dan ook dat niemand den treurigen moed er op nahoude, op deze voorwaarden de betrekking aan te nemen. Wie mij kan inlichten omtrent het examen en de candidaten, hij doe zulks. Wij zullen gaarne een beroep doen op hen om hen terug te houden van een betrekking, die hen in de toekomst een aardig eind brengt naar de ellende.

Tot slot wil ik nog even mededeelen, dat ook vacant is de betrekking van muziekleeraar te Winterswijk. Men geeft in de advertentie geen salaris op, maar men kan eventueel rekenen op de volgende betrekkingen:

- Organist Ned. Herv. Kerk.
- Gemeentelijke Muziekonderwijzer.
- Directeur Zangvereniging Caecilia.
- Directeur Winterswijk's Mannenkoor.
- Directeur Winterswijk'sche Orkestvereniging.

Hier ziet het er naar uit, dat men ook deze betrekkingen zal kunnen scheiden. En als men dat doet, dan schiet er voor den armen orgelman niet veel over. Ook hier kan ik alleen maar vragen, om niet te solliciteeren dan nadat men zekerheid heeft, dat men op een inkomen van minstens f 3500.— zal kunnen rekenen, te garandeeren door de te Winterswijk wonende élite. Doet men dat niet, dan late men zich niet verleiden en blijve liever waar men is. Daar openbaarheid licht geeft, verzoek ik ook hieromtrent nader te worden op de hoogte gehouden.

CORNIS. IMMIG JR.

Antipoden.

De vragenlijsten worden over het algemeen zeer correct ingevuld, dat moet men den Nederlandschen organist nageven. Het zijn niet alleen de kleinere goden, wien deze lof toekomt. Neen, wij ontvingen zelfs van de grooten onder de grooten de lijsten keurig ingevuld terug. Men sympathiseert met het werk der commissie, en was het niet, dat er een enkele lijst met treurige, onaangename opmerkingen terugkwam, de commissie zou in de meening gaan verkeeren, dat haar werk ideaal was. Naast de meest wel-

willende en uitvoerige inlichtingen, ontvingen we ook ongevroegde hatelijkenheden, en het is naar aanleiding daarvan, dat ik de pen opneem om ook hiervan melding te maken. Men mocht eens denken dat we die willens en wetens verzwegen. Dat wil de commissie juist niet. Ook aan hen, die een andere meening toegedaan zijn, willen wij een plaats inruimen. Het voor en het tegen te kennen in een aangelegenheid als de onze, is van groot belang. Laat ik beginnen te zeggen, dat ik persoonlijk geen belang bij de salarisactie heb. Sinds 1900 ben ik geen dienstdoende organist meer. Als ik ooit ergens speel, dan is het uit vriendschap voor den organist, wiens dienst ik waarneem. Als ik tijd heb, en men heeft mij gevraagd, ben ik steeds bereid den dienst waar te nemen, zelfs buiten Rotterdam. Als oud-organist ben ik lid van de Nederlandsche Organisten-Vereeniging gebleven; ook ben ik aangesloten bij de Nederlandsche Toonkunstenaarsvereniging. Wanneer dus de schrijvers der minder aangename opmerkingen meenen, dat er door mij een belangenspel gespeeld wordt, dan zij dat hiermede weerlegd.

Doch ter zake. Van een der organisten ontving de commissie een onheusch bescheid. Op de vraag: „Keurt U het goed, dat de commissie zal trachten in uwe financieele positie als organist verbetering te brengen?“, kwam het antwoord: „geheel afhankelijk van de wijze, waarop dit zal geschieden. Dit lijkt mij een zeer delicate zaak. Ik acht het twijfelachtig of de commissie den juiststen weg zal weten te bewandelen. Ik heb dus principieele bezwaren“. De juiste weg wordt natuurlijk niet aangegeven, alleen twijfel geopperd. Stel eens voor, dat we aan de enkele duizenden organisten van Nederland eerst een bezoek moesten gaan brengen, en met hen bespreken, in hoeverre zij een behandeling der kwestie als door ons zal geschieden, goedkeuren, of hoe zij anders de zaken zouden wenschen te zien behandeld, de commissie zou dan met haar werk niet klaar komen. Neen, met dergelijken onzin laat de commissie zich niet in. Ze heeft het vertrouwen van de vergadering gekregen en zal zich dat vertrouwen waardig weten te maken. Zij heeft rekening te houden met de op de vergadering, waarin zij werd benoemd, geuite wenschen. Maar het is weer het oude liedje. Lid van onze zoo bloeiende vereeniging zijn de aanmerkingen-makers niet. Wanneer mannen als Dr. Wagenaar en Evert Cornelis lid zijn, dan is dat toch wel een bewijs, dat onze vereeniging er zijn mag, en niet minder dat zelfs de eenvoudige dorps-organist bij ons op zijn plaats is. Maar de schrijvers weten het beter, en zoo kwam er dit antwoord op de volgende vraag: „Is U lid van de Nederlandsche Organisten-Vereeniging?“ „Neen, zie daarin weinig heil. Heb in het algemeen bezwaar tegen zoodanige organisatie van artisten. Acht zoo iets meer in de lijn van veehouders en slagers“. Nu weten wij het: het past den organist niet zich te organiseeren. Dat is beneden zijn waardigheid.

Ik zou echter willen zeggen, dat dergelijke schrijvers in het algemeen tot die soort menschen behooren, die van uit hun kamer de wereld willen hervormen.

Zij zouden de wetten anders maken, zouden anders regeeren; als zij minister waren, zou de zaak wel heel anders gaan.

Het is niet van onze eeuw, dat opbouwen en afbreken elkaar ontmoeten. Reeds in het oude Rome wist men het.

En de commissie denkt bij het ontvangen van minder aangename brieven aan het woord van den wijzen Koning Salomo, dat er niets nieuws onder de zon is. Wij dringen niemand onze ideeën op. Maar we laten ons ook door geen „Principienreiter“ van de wijs brengen: we hebben de wetenschap, dat een schare van bezadigde mannen achter ons staat, die ons werk met belangstelling gadeslaat, die de wijze waarop de commissie haar taak opvat, weet te waardeeren. Zeker, voor goede wenken heeft de commissie open oor en oog. Zij weet, dat ook haar werk, menschenwerk is, waaraan gebreken kleven; dat zij evenwel een werk verricht waarvoor men met minachting de schouder ophaalt, dat wijst zij van de hand. Uit de voorgaande artikelen moge reeds duidelijk zijn gebleken, dat zij niet misgezien heeft, toen zij haar werk aanving met een vragenlijst om om te weten te komen, wie wenschte, dat door de organisatie moeite zou worden gedaan ook zijn salaris te verhoogen. Niemand hebben we ons werk willen opdringen. We begrepen terecht dat zulks onaangename gevolgen zou kunnen hebben. Van een systeem van afpersen zal geen sprake zijn, dat laten we over aan hen, die meenen dat zij met een werkstaking hun doel kunnen bereiken. We willen in overleg met de kerkbesturen den achterstand nagaan. En mistoestanden zijn er. Daarbij komt nog dit. Het geld heeft niet meer de waarde van vóór den oorlog: alles kost veel meer. We zien het in de groote steden, waar de gemeente-bedrijven de prijzen gaan verhoogen; het gas kost meer, de electriciteit is beduidend duurder, het tramgeld is zelfs veel verhoogd. Hoe zijn de tarieven van de sporen gewijzigd, om niet te spreken van de eerste levensbehoeften, van schoeisel en kleren, en wat zal het publiek aan den muziekonderwijzer zeggen, die met verhooging van het lesgeld voor den dag komt. Dat antwoord kengen we: het wordt te duur, dan maar geen les meer. Neen, in de eerste plaats moeten de vaste betrekkingen meer opleveren. En het is daarom, dat in die richting de eerste stappen moeten gedaan worden. Wat er dan verder volgen zal, is niet het werk van deze commissie. Vooreerst heeft deze haar handen vol. Slaagt zij, dan is zij met haar werk tevreden en degenen, die onze beweging vergeleken met een van slagers en veehouders, zijn dan wellicht bekeerd.

Men heeft eens gezegd dat zij, die nu lid worden, een veel hoogere contributie zouden moeten betalen dan zij, die van af den aanvang van hun organistzijn, lid werden. Dat standpunt wordt in de organisten-vereeniging niet gehuldigd. Maar wel rekent zij er op, dat degenen, die van deze actie profiteeren ook in de toekomst het hunne zullen willen bijdragen, in den vorm van het lidmaatschap. En de vele nieuwe leden zijn reeds het bewijs, dat men ongevroegd beseft, dat